

Det inre och det yttre

Det är väl i alla fall det inre som är viktigast! Det påståendet dyker ofta upp i samtal om tro och religion. I första vändan är man kanske beredd att skriva under på det. Men vid närmare eftertanke finner man att ett oreserverat bejakande kan leda vilse.

Vilket är viktigast för en kristen – det yttre eller det inre? Jesus säger om fariséerna att de ”putsar utsidan på bägaren och fatet, fast de inuti är fulla av rofferi och omåttlighet” (Matt. 23:25). Han kallar dem ”hycklare”, skådespelare, som spelar en yttre roll utan inre täckning. Han tillämpar profeten Jesajas domsord på dem: ”Detta folk ärar mig med sina läppar, men deras hjärtan är långt ifrån mig” (Matt. 15:8, Jes. 29:13). Utifrån sådana ord kan svaret tyckas vara givet: Det inre är viktigast! Men Jesus talar här inte om vad som är viktigast, utan om vad som saknas.

Kristna som konkret i ord och handling bekänner sin kristna tro brukar ibland bli anklagade för fariseism. Moderna människor är ofta mycket okunniga om vad kristendom är, men något tror de sig dock veta, nämligen att Jesus inte var så noga med det yttre. Han bekämpade ju fariséerna som alltid ville visa upp hur duktiga och moraliska de var. Den sidan av Jesus gillar man – och tröstar sig med. Man behöver inte alls gå i kyrkan så ofta och riskera att fastna i gamla ritualer och stelbenta bud som fariséerna gjorde. Att leva mer fritt och ärligt och unna sig livets goda nu och då har Jesus säkert inget emot. Han ser ju till det inre, till den goda viljan! Och vad som är gott – ja, det bestämmer man i stor sett själv. I vart fall är man ett barn av sin tids skiftande värderingar.

Men den moderna människan har grovt missförstått både fariséerna och Jesus. Såväl Jesus som fariséerna lärde nämligen att *både det yttre och det inre är viktigt*. På den punkten var de överens. Den stora skiljelinjen gick i bedömningen av människans inre. Fariséerna trodde att de var goda innerst inne. De var som få andra den goda viljans folk. Men Jesus anklagar dem för motsatsen. Fariséerna ville inte se och förstå att deras inre var det avgörande problemet. Därför gisslar Jesus dem hårt: ”Du *blinde* farisé, gör först bågaren ren inuti, så blir också utsidan ren!” (Matt. 23:26).

Det är således i Bibeln inte fråga om antingen det yttre eller det inre utan om både och. Det är bara ur en aspekt, tidsaspekten, man kan säga att det inre är viktigast: det inre måste komma först. Skall det yttre vara något värt förutsätter det alltid hjärtats förvandling. Finns inte det senare blir allt det andra – det må mänskligt sett vara hur högt och skönt som helst – med nödvändighet hyckleri, skådespeleri, inför Gud. Det är i det sammanhanget som Jesus säger: ”Men Gud känner era hjärtan. Det som är högt i människors ögon är en styggelse för Gud” (Luk. 16:15). Med andra ord: det finaste vi kan åstadkomma, när det gäller att bli vän med Gud, ger inte mer resultat än att han med avsky stöter bort det.

Ingen har någonsin dömt ut människans inre så som Jesus. Ingen har talat så djupt om vårt syndafördärv, vårt högmod och vår fångenskap i oss själva som han. Men samtidigt är det just sådana syndare som är föremål för Guds stora kärlek:

Men Gud bevisar sin kärlek till oss därigenom att han dog för oss medan vi ännu var syndare... Medan vi var fiender till Gud, blev vi försonade genom hans Söns död. Hur mycket mer skall vi då inte bli frälsta genom hans liv... (Rom. 5:8 ff.).

Där detta evangelium blir mottaget i tro, där förlåts alla synder ända ner i de djupaste och hemligaste delarna av vårt inre. Det är vad Bibeln kallar för pånyttfödelse. Vi får ett helt nytt liv, inte kraft att förbättra det gamla. Detta

under frambringas av Guds Ord som kommer till oss utifrån och tränger in i hjärtat: ”Ni är ju födda på nytt, inte i kraft av en förgänglig säd utan en oförgänglig, Guds levande ord som förblir” (1 Petr. 1:23).

Finns nu inte denna inre erfarenhet, vars första kännetecken är kärleken till Herren Jesus, så hjälper inga yttre ansträngningar. Man må då i övrigt vara hur bibel- och bekännelsetrogen som helst, men har ändå inte kommit längre än fariséerna. Men där pånyttfödelsens under finns, där avspeglar det sig alltid i det yttre. På tron följer också synliga frukter, de goda gärningarna.

En kristen kan därför inte säga: Det är bara det inre som gäller, det är inte så noga med det andra. Man kan ursäkta många synder på det sättet. Jesus och apostlarnas undervisning flödar över av förmaningar som gäller det yttre, det som hörs och syns. Vi skall frambära våra ”kroppar” som ett levande och heligt tackoffer, säger Paulus (Rom. 12:1). Det pånyttfödda hjärtat sätter kroppen rörelse, styr dess mun, händer och fötter.

Den största och viktigaste yttre frukten av hjärtats inre tro är *munns bekännelse, det kristna vittnesbördet om Jesus Kristus*. ”Vad hjärtat är fullt av, det talar ju munnen”, säger Jesus (Matt. 12:34), och Paulus uttrycker samma sak så här: ”Ty om du med din mun bekänner dig till Herren Jesus och i ditt hjärta tror att Gud har uppväckt honom från de döda, då kommer du att bli frälst” (Rom. 10:9).

Den som nu vill nöja sig med ”hjärtats inre liv”, låta bekännelsen tystna och inte ta någon strid för evangeliets lära visar därigenom att själva tron inte är rätt. Skatten som man har fått betyder inte så mycket att man är beredd att offra något för att behålla den. Vad det är att ”bära korset” i Jesu efterföljd har man liten eller ingen erfarenhet av.

Ett av skälen till att vår kyrka inte står i kyrkogemenskap med dem som avviker från Kristi lära är just detta i och för sig mycket enkla konstaterande: biblisk kristendom handlar inte bara om det inre, utan också om det yttre. Var och en kan se att Guds Ord förbjuder oss mycket kraftigt att ha

gemenskap med falsk lära. Kan vi då göra så, att vi bara i vårt hjärta tar avstånd från falsk lära, medan vi låter kroppen fira nattvard i en kyrka som sprider eller stöder villfarelser av olika slag? Självfallet kan vi inte följa Herrens bud på det sättet.

Att bekänna Kristi namn är en stor och viktig sak för alla kristna, för såväl lekmän som präster och teologer, var och en med sina särskilda gåvor. För denna saks skull är kyrkan ännu i världen och inte i himmelen. Låt oss därför med Guds frid i hjärtat frimodigt bekänna och försvara korsets och uppståndelsens evangelium. Det är att älska människorna med Guds egen kärlek.

Staffan Bergman

[[Lutheranen 3/1993](#)]

Aldrig utanför Skriften
Dunkla bibelställen

Teologiska slutsatser

Man har ibland diskuterat frågan om det är riktigt att tala om teologiska slutsatser. Kan man utifrån givna bibelställen dra slutsatser och göra tolkningar? Måste inte allting som lärs i kyrkan också tydligt och klart läras av Skriften?

Att dra teologiska slutsatser utifrån vad Bibeln säger är både riktigt och nödvändigt. Det har kyrkan alltid gjort. Men, som vi vet, kan både felaktiga och rätta tolkningar göras.

När det gäller slutsatser och tolkningar vill jag här peka på några saker som inte får tappas bort.

[[^](#)]

Aldrig utanför Skriften

Det finns en huvudregel som alltid måste gälla: *Icke utöver vad skrivet är* (1 Kor. 4:6).

Slutsatser får aldrig dras utanför det i Skriften uppenbarade, som t.ex. när Zwingli i nattvardsstriden mot

Luther sade: ”Kristi kropp är i himmelen, alltså kan den ej vara i nattvardsbrödet.” Skriften lär att Kristi kropp är både i himmelen och i det invigda nattvardsbrödet. Den slutsats som Zwingli drar går således utanför Skriften och strider mot det som uppenbarats. Han satte sitt förnuft över Guds Ord.

”Aldrig utanför Skriften” betyder också att *Ordet i sig självt är klart*. Vår tolkning eller slutsats får inte innebära, att vi lägger någonting till Ordet, utan att vi avgränsar vad Ordet lär mot mänskliga spekulationer, bortförklaringar, missuppfattningar och falsk lära.

Ett exempel: I Johannesprologen sägs, att Jesus är Gud: *I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud* (Joh. 1:1). Slutsatsen vi drar av detta är, att Jesus inte bara är ”en gud”, vilket t.ex. Jehovas vittnen påstår, alltså en skapad varelse, utan att han är den ende, evige Guden. I och för sig kan Skriften ibland också kalla människor med särskilt uppdrag från Gud för ”gudar”, vilket Jesus själv framhåller (Joh. 10:34 f). Men i Joh. 1:1 talas inte om några sådana ”gudar” i överförd bemärkelse. Nej, det talas om ORDET i bestämd mening, om ORDET som var av begynnelsen, som var hos Gud, ja, som var GUD. Av detta sammanhang drar vi således slutsatsen, att det är fråga om den evige Guden själv, inte något underordnat väsen. Slutsatsen dras alltså av det som finns och klart utsägs i Guds Ord.

Ett annat exempel: Guds Son är av evighet, men hans mänskliga natur är skapad i tiden då han avlades och föddes av jungfru Maria. Ja, denna skapade, sant mänskliga natur upptogs i och med avlelsen i den eviga gudomen, vilket är innebörden av att Gud blev människa. Däremot vore det fel och obibliskt att säga, att gudomen förvandlades till människa. Allt detta är bibliska slutsatser som vi drar av det i Skriften tydligt och klart givna. Det är vad beläggställena innebär. Det står inte uttryckligen: Gud skapade Kristi mänskliga natur, som därmed upptogs och förenades med gudomen, men det är just vad bibelställena underförstått innebär: *Och Ordet vart kött och tog sin*

boning ibland oss (Joh. 1:14), Ty en enda är Gud, och en enda är medlare emellan Gud och människor: en människa, Kristus Jesus (1 Tim. 2:5), Och vi vet att Guds Son har kommit... Jesus Kristus. Denne är den sanne Guden och evigt liv. (1 Joh. 5:20), Erkänt stor är gudaktighetens hemlighet: Han... blev uppenbarad i köttet (1 Tim. 3:16), Ett barn varder oss fött ... och hans namn skall vara: Våldig Gud, Evig fader, Fridsfurst (Jes. 9:6) m.fl. ställen.

[^]

Dunkla bibelställen

Fast Skriften i sig är klar, finns det, som varje bibelläsare känner till, en del ställen som kan te sig svävande, motsägelsefulla och dunkla för oss. Hur skall vi göra med dem? Sådana bibelställen måste tolkas i ljuset av de tydliga och klara.

Låt oss t.ex. ta stället som talar om ”dop för de döda” (1 Kor. 15:29). Vad betyder det? Mormonernas idéer om att detta ställe skulle ge oss rätt att praktisera ett ställföreträdande dop för avlidna personer har givetvis inte någon grund i Skriften. De utgår från ett dunkelt ställe och konstruerar sedan en egen obiblisk lära. Så får vi inte göra. Istället måste vi utgå från de många tydliga och klara ställena om dopet och tolka detta ställe i ljuset av de klara eller så får vi lämna det otolkat. Det klara skall kasta ljus över det dunkla. Denna sunda tolkningsmetod brukar kallas *trons analogi*, en princip som den lutherska bekännelsen tydligt bekänner sig till: ”Emellertid måste alla exempel tolkas och förstås efter en fast norm, nämligen i enlighet med Skriftens otvetydiga och klara ord” (SKB s. 299).

På detta sätt skall vi också tolka Uppenbarelsebokens profetior. Läran om de yttersta tingen är fast grundad i NT:s huvudskrifter: evangelierna och de apostoliska breven. Uppenbarelseboken var omstridd i fornkyrkan, säkerligen på grund av att somliga tog den som utgångspunkt för obibliska läror om tusenårsriket m.m. Vi kan inte helt säkert avgöra om boken är kanonisk*– även om den troligen är det – och vi måste därför vara mycket

noga med att tolka alla dess utsagor i ljuset av vad Skriften klart och tydligt lär på andra ställen. Jesus säger ju: *Mitt rike är inte av denna världen* (Joh. 18:36) och *Guds rike kommer inte på sådant sätt att det kan förnimmas med ögonen ... Guds rike är invärtes i er* (Luk. 17:20 f.). * Om NT:s kanon, se Lutheranen [1/1984](#).

Så får inte heller Hebréerbrevets ord om *omöjligt att återföra till ny bättring* (Hebr. 6:6) tolkas som om en avfälling aldrig någonsin skulle kunna komma till tro igen, vilket skulle strida mot t.ex. Davids och Petrus exempel. Jesus sade till Petrus: *När du en gång har omvänt dig, så styrk dina bröder* (Luk. 22:32).

Inte heller får orden i Jakobs brev om att det är av gärningar och inte bara av tro som en människa blir rättfärdig (Jak. 2:24) tolkas som syftande på rättfärdiggörelsen inför Gud, vilket skulle strida mot hela Skriftens klara och tydliga lära om frälsning av nåd utan gärningar. Nej, detta ställe måste förstås utifrån trons analogi och avse rättfärdiggörelsen inför människor, alltså trons frukt, att tron utan gärningar är död (Jak. 2:17). Men katolikerna använde detta ställe för att försöka motbevisa den bibliska läran. De drog en felaktig slutsats och gjorde en obiblisk tolkning. Vi utgår från Skriftens tydliga och klara ställen och drar slutsatsen, att Jakob måste tala om det som följer av tron, vilket också framgår av sammanhanget.

Sten Rydh

[[Lutheranen 3/1993](#)]

Själva stridsfrågan
En dogmatisk utredning
Pelagianismen
Manikeismen
Terminologi och uttryckssätt
Ett exempel att lära av

Hur en teologisk stridsfråga avgörs

Ett exempel från Konkordieformeln

På grund av de många villolärorna måste vi – enligt Guds klara befallning – vederlägga dessa (Tit. 1:9, 2 Kor. 2:17, 4:2, 10: 3–5). Många utomordentliga exempel på detta ger våra lutherska bekännelseskriterier. Jag vill här visa på ett sådant exempel, nämligen striden om arvsynen som behandlas i Konkordieformeln, artikel 1 (SKB, s. 547 ff.).

Bakgrunden var närmast att Flacius, den tidigare utomordentlige kämpen för biblisk och luthersk tro, hade kommit på avvägar i vissa stycken. Han hade i sin polemik mot filippismens synergism (att människan i någon mån själv kan medverka till sin frälsning) kommit att gå för långt åt andra hållet och hävda, att arvsynen hör till människans ”substans”, hennes skapade natur. Ett tragiskt exempel, men lärorikt för oss. Låt oss nu se hur Konkordieformeln går tillväga och utreder denna fråga med hjälp av Skriften.

[^]

Själva stridsfrågan

Först anges själva stridsfrågan, *status controversiae*, dvs. vad kontroversen exakt gäller.

Somliga har lärt att människans natur utgör arvsynen, så att det efter fallet inte längre finns någon skillnad mellan människans natur och arvsynen (Flacius). Andra åter har lärt, att arvsynen inte är lika med naturen, men ett förskräckligt, djupt och utsägligt fördärv, så att människan är andligen totalt död och vänd till det onda. Man måste även efter fallet skilja mellan människans av Gud skapade natur, och arvsynen som är ett djävulens verk, och som helt och hållet har fördärvat naturen (de ortodoxa eller rättrogna lutheranernas lära).

Här anges alltså vad lärostriden exakt gäller. Observera att båda sidorna avvisar synergismen, men frågan är vilka som gör det på rätt sätt. Det räcker ju inte med att avvisa en villolära. Man måste göra det utifrån en rätt skriftlära. (I vår tids debatt om kvinnliga präster har det ibland brustit på denna punkt. Många avvisar kvinnopräster, men inte alltid utifrån en biblisk läroutfattning.)

Skall man då inte hålla sams och strunta i dessa till synes mindre olikheter i trosuppfattningen? Konkordieformeln säger att denna strid inte är ”något tomt ordgräl” (s. 547), utan här gäller det att avgränsa Bibelns lära från två farliga villfarelser, som man kallar *pelagianism* (människan samverkar i omvändelsen – det var Melanchtons avvikelse) och *manikeism* (en del av människans natur är i sig ond – det var vad Flacius kom att lära, när han lärde att arvsynden hör till naturen, substansen). Avvisandet av dessa villfarelser sker för att ”Herren Kristi välgärningar och hans dyra förtjänst samt den helige Andes nådeverkningar så mycket bättre (skall bli) kända och mera prisade”. Det gäller ingenting mindre än Guds ära och att kunna skilja Guds och djävulens verk åt. Så är ofta en till synes liten villolära en stor och viktig sak, när man närmare betraktar dess konsekvenser och innebörd.

[^]

En dogmatisk utredning

Så kommer Bekännelsen till själva utredningen av läran: ”För att nu denna stridsfråga må kristligt och efter Guds ord utredas och den rätta, rena läran om arvsynden må bevaras, vilja vi med stöd av de förutnämnda skrifterna i korta huvudpunkter framställa tes och antites, d.v.s. den rätta läran och dess motsats” (s. 547f). Observera att det aldrig räcker med att bara förkunna det rätta, när villolära är å färde. Man måste också vederlägga det falska för att sanningen skall bli uppenbar för var och en såsom aposteln säger: *Han bör hålla sig stadigt vid det fasta ordet... så att han är mäktig både att förmana medelst den sunda läran och att vederlägga dem som säga emot* (Tit. 1:9). Detta inskräps särskilt i inledningen till den senare delen av Konkordieformeln den s.k. Solida Declaratio (SKB s. 545). Tyvärr är det inte många som av hjärtat instämmer i detta idag. Varför skall man bråka om läran så mycket? Räcker det inte med att predika till uppbyggelse och inte syssla så mycket med lärotvister? Nu, när vi äntligen har fått lugn och ro! Men trogna herdar kämpar mot vargen och föder fåren, tills de får lägga ner herdestaven och får ro i himmelen. Så har Kristus bestämt, och saliga är vi om vi är trogna också i detta i tro och förtröstan på Honom allena.

I sin utredning tar Bekännelsen först upp argumenten för den rätta läran och sedan avvisandet av den falska.

1. Inte bara överträdelser av Guds bud är synd, utan huvudsynden är arvsjukdomen, roten och källan till alla andra synder. Luther: natur- och personsynden. Naturen är helt och hållet förgiftad med ”andlig spetälska”, som fördömer även om vi aldrig syndade i övrigt. Vi är av naturen ”vredens barn”.

2. Augsburgska bekännelsens artikel 19 åberopas. Gud är inte syndens orsak, utan den är djävulens verk. Rom 5, 1 Joh. 3 åberopas. Inte heller idag verkar Gud synden, utan arvsynden fortplantas.

3. Vidare åberopar man Schmalkaldiska artiklarna. Förnuftet fattar inte arvsyndens djup, utan detta måste uppenbaras genom Skriften. Apologins fem huvudpunkter upprepas som en biblisk sammanfattning (s. 548 f). Här åberopas Adams och Evas olydnad, den fullständiga bristen på gudslighet efter fallet, total oduglighet inför Gud, människans högsta och bästa krafter har blivit förgiftade av det onda så att vi nu är Guds fiender, arvsynden straffas med död och evig fördömelse och den kan endast för Kristi skull hos de döpta och troende överskyllas inför Gud och förlåtas, och endast genom pånyttfödelsen kan fördärvet botas och helas, vilket påbörjas här i livet och fulländas i det tillkommande.

Det var framställningen av den rätta läran. Observera att olika delar av bekännelseskriterierna åberopas flitigt – inte som någonting utöver Guds Ord, utan som en gemensam bekännelse av vad Guds Ord lär. Så skall också vi åberopa Bekännelsen när vi har att göra med lutheraner som vill hålla sig till den.

Så kommer avvisandet av den falska läran, pelagianism och manikeism och allt som pekar i dessa felaktiga riktningar. Pelagius och Mani var knappast aktuella som förebilder för någon part, men Konkordieformeln visar, att de aktuella villfarelserna är av liknande slag.

Pelagianismen

Först kommer sju punkter mot gammal och ny pelagianism. Denna villfarelse hotar också i vår tid, då nästan alla samfund är inne på denna linje: människans egen avgörelse, människans egen medverkan i frälsningen. Låt oss ställa några frågor som är aktuella än idag och som Bekännelsen här besvarar.

Hur kan Gud fördöma mig för något som inte är min egen skuld? säger många när de hör läran om arvsynnen. Det är fråga också om vår egen naturens fördärv, säger Bekännelsen (punkt 1). Men vår lust till olika saker hör ju till naturen, det kan väl inte vara synd? Så försvaras ju idag brott mot alla buden. Jo, det är synd, säger Bekännelsen (punkt 2). Inte går väl icke-kristna människor förlorade? Blir inte goda hedningar frälsta? Nej, säger Bekännelsen (punkt 3). Vi är ändå goda innerst inne. Åter nej (punkterna 4-5). Men när väckelsepredikanter vädjar, då har vi väl möjlighet att räcka upp handen och avgöra oss för Gud och så bli omvända? Då tas liksom det yttre hindret bort, och vi kan välja fritt! Nej, säger Bekännelsen (punkt 6) och förkastar motståndarnas lättsinniga syn på arvsynnen som ”vitlöksaft” som bara hindrar vår inre ”magnet”, vår dragningskraft till det goda, eller som en ”smutsfläck” i ansiktet eller en ”färgfläck” på väggen som kan torkas bort. Nåväl, även om naturen nu är väldigt mycket försvagad, så finns det väl ändå något gott kvar? Inte kan den mänskliga naturen så helt och hållet ha fördärvats? Vi har väl ändå, som motståndarna hävdade, ”något gott kvar, hur litet, ringa och obetydligt det än månne vara, nämligen förmåga, skicklighet, duglighet och kraft att i andliga ting såväl påbörja och göra det goda som medverka därtill” (s. 550 f). Svaret är åter nej (punkt 7).

”Dessa och dylika läror avvisas och förkastas, ty Guds Ord lär, att den fördärvade naturen i andliga och gudomliga ting i sig själv icke är i stånd till någonting gott, icke ens det ringaste, såsom goda tankar, och icke nog därmed, utan den kan i sig själv icke annat än synda inför Gud. 1 Mos. 6 och 8” (s. 551).

Vi ser hur aktuell Bekännelsen fortfarande är, hur den bemöter dessa villfarelser som vi stöter på även i dag i moderniserad form.

Men det avgörande är att vi förstår i vilken mening Guds Ord underkänner pelagianismen. Vi måste förstå vad pelagianismen är ”ute efter”, nämligen att tillskriva människan ett ansvar för sin egen omvändelse. Pelagius skulle idag säkert ha betraktats som en mycket from man och en väldig predikant. Han predikade för stora åhörarskaror, och det skedde många märkliga ting. Pelagius uppmanade människor att säga ja till Guds kallelse.

Var finner vi detta idag? Nästan överallt där man bryr sig om att försöka predika Guds Ord och omvända människor. Men felet är, att man tror att omvändelsen till en del ligger i människans egen förmåga. För annars skulle ju Gud vara godtycklig! Det måste, resonerar man, finnas en orsak till att somliga blir omvända, medan andra inte blir det. Guds nåd är densamma mot alla. Alltså ligger orsaken till varför endast somliga blir frälsta hos människan. Detta är en typiskt obiblisk slutsats. Den utgår enbart från förnuftet. Men om vi drar rätta, bibliska slutsatser ser vi tydligt, att redan läran om arvsyndens omöjliggör all pelagianism och synergism. Syndafördärvet är så djupt, att människan endast kan säga nej av sig själv. Hela Luthers bok om ”Den trålbundna viljan” handlar om detta. Den lärde och berömde Erasmus höll på människans goda vilja, innerst inne, och de flesta teologer idag säger, att Luther gick alldeles för långt. Men icke! Det är en underbart biblisk bok och visar vilket ljus i Skriften Luther hade, och han själv satte denna bok bland sina främsta skrifter.

Så är det avgörande, att vi förstår villfarelsens syfte och rätta innebörd, när vi skall vederlägga den med Ordet. Då förstår vi också hur lätt det är, att trots bibliska uttryckssätt hamna helt fel. Ty Pelagius och andra avgörelsepredikanter använder ju samma bibliska uttryck som den rätttroga kyrkan! Vi måste därför noga fastställa vad vi menar. Och det är just vad Konkordieformeln så utsökt väl gör.

Manikeismen

Sedan är det dags för Bekännelsen att ta itu med manikeismen. Kyrkofadern Augustinus var ju länge fången inom denna rörelse, som lär en grundläggande dualism i skapelsen, en mystisk lära, som nog påminner en hel del om vad vi idag kan möta inom New Age-rörelsen och andra sekter.

Efter fallet hade människonaturen blivit ond i sig. Djävulen har blandat in arvsynnen som en substans, som när man blandar gift i vin (punkt 1). Det är inte människan själv som syndar, utan något annat och främmande i människan (punkt 2). Poängen blir, att det som syndar i människan är något främmande: det är inte jag själv som är syndig. Så kan människan försöka komma undan sitt ansvar för synden. Men bekännelsen avvisar detta. Lagen fördömer människan för hennes syndiga natur, om inte hon får förlåtelse för Kristi skull (s. 552). Men lagen fördömer oss inte såsom skapade av Gud, utan därför att vi är syndiga och onda. Det finns en klar skillnad mellan dessa båda: vår av Gud skapade natur, och synden, som kommer av djävulen. Här hänvisas till Luthers utsaga om synden som andlig spetälska.

Så kommer grunden till denna lära.

1. Den betygas av Skriften i artikeln om *skapelsen*. En rad bibelställen anförs och slutsatsen: ”Dessa bibelord betygar klart, att Gud även efter fallet är människans skapare och skapar hennes kropp och själ. Därför kan icke den fördärvade människan utan all åtskillnad vara lika med synden själv. Eljest vore Gud skapare av synden” (s. 553). Så hänvisas till Luthers katekeser m.m. Guds godhet prisas, att han skapat oss, inte till fördömelse utan till att genom sin Son rena vår natur från synden och helga och saliggöra den.

2. Den betygas av Skriften i artikeln om *återlösningen*. Eftersom Kristus har antagit vår natur, lik oss i allting utom synden (Hebr. 2), måste vi dra denna slutsats (om motståndarna har rätt och arvsynnen hör till naturen):

Antingen har Kristus inte antagit vår natur, eftersom han inte har antagit synden, eller så har han också antagit synden när han blev människa. ”Men bådadera strider mot Skriften” (s. 554). Motståndarnas argument är absurt. Genom att visa vilka slutsatser den falska läran leder till, inser man ännu klarare den rätta läran, grundad i Skriften.

3. Den betygas av Skriften i artikeln om *helgelsen*. Gud renar ju de kristna från sina synder. Då kan ju inte synden vara människan själv. Gud upptar ju människan i sin nåd, men till synden är Gud alltid fiende. ”Det är därför gudlöst och avskyvärt att höra, att arvsynden döps i den heliga Treenighetens namn samt helgas och saliggöres, m.m. dylikt tal, varmed vi icke vill stöta enkelt folk, men som står att finna i de nya manikéernas skrifter” (s. 555).

4. Den betygas av Skriften i artikeln om *uppståndelsen*. Då skall ju vårt ”köttets substans uppstå, dock utan synd” (s. 555). Men om det inte vore någon klar skillnad mellan vår fördärvade kropp och själ och arvsynden måste man dra slutsatsen: antingen uppstår inte vår kropp utan en annan substans, eftersom vi skall vara utan synd, eller också uppstår synden och kommer att finnas i det eviga livet – vilket är absurt.

Så visar Bekännelsen med ett överflöd av bibliska argument och slutsatser, att den falska läran måste förkastas. Men inte nog med detta. När saken är klar, tar man upp frågan hur man nu bäst och säkrast skall lära det rätta i fortsättningen för att undvika varje villfarelse.

[^]

Terminologi och uttryckssätt

Först går man in på terminologin och uttryckssätten. Man säger att det är bäst och säkrast, att använda de uttryck som finns i Skriften och Bekännelsen. Mångtydiga ord bör noggrant och tydligt förklaras för att undvika tvist om ord. Detta är en viktig sak. Vi kan gärna använda olika uttryckssätt, så länge vi är eniga i sak, men vi måste klargöra vad vi menar. Men vi får inte dölja olika läror bakom gemensamma fraser och dokument, som när man

t.ex. inom Kyrkornas Världsråd försöker att enas bakom olika formuleringar (t.ex. ”Jesus är Herre”), som för den okunnige kan verka nog så andliga och fina, men som i det aktuella sammanhanget betyder något annat och ger uttryck för villfarelse.

Bekännelsen tar upp ord som natur, arvsynd, personsynd, väsentlig synd, substans och accidens. Allt ställs under Skriften: ”Framställer man vidare frågan, vad slags accidens arvsyn den är, så är detta en fråga, som ingen filosof, ingen papist, ingen sofist, ja, intet mänskligt förnuft rätt kan besvara, utan all insikt och förklaring måste hämtas endast från den heliga Skrift” (s. 557). Vi kan använda filosofiska uttryck, men endast Skriften själv visar oss, hur vi rätt skall förstå dem. Mänskliga tankar duger inte.

[^]

Ett exempel att lära av

Jag har här utförligt stannat inför detta ställe i Konkordieformeln som ett exempel på, hur våra lutherska fäder gick till väga när de använde Skriften i kampen mot falsk lära för att sanningen skulle bevaras till barn och efterkommande. Vi hör till dem som får vara tacksamma för detta. Vi skall inte vara rädda för att på samma sätt frimodigt använda Skriften och Bekännelsen både i den uppbyggliga förkunnelsen och i kampen mot dem som vill riva ner. Jag tänker på Nehemja, när han och hans män byggde upp Jerusalems murar (Neh. 4). De bad till Gud och höll vakt dag och natt. Nehemja tröstade och uppmuntrade: *Frukta inte för dem. Tänk på Herren... och strid för era bröder, era söner och döttrar era hustrur och era hus* (v. 14). Ena hälften av tjänarna byggde på muren, medan den andra hälften stod beväpnade och vaktade, och de som byggde arbetade med ena handen och höll vapnet i den andra. Men alla visste, att deras egen kraft var helt otillräcklig: *Vår Gud skall strida för oss* (v. 20). Så fick man till sist fira den underbara lövhyddohögtiden och samlas kring Guds Ord. *Och folket grät, när de hörde lagens ord* (8:9). Men lagen var inte det sista, utan genom evangeliet om Messias fick de av lagen bekymrade tröst

och frid: *Och där rådde mycket stor glädje* (8:17).

Så ber vi, att detsamma skall ske också hos oss. Guds Ord måste bli och få vara vår högsta skatt, vårt hjärtas tröst och allra största glädje. Vi kämpar inte för våra egna mänskliga meningar, som snart kommer att förgås. Vi kämpar för Guds eviga och saliggörande Ord, som förbliver i evighet.

Sten Rydh

[\[^\]](#)